

Samenvatting Maatschappijleer Politieke besluitvorming Hoofdstuk 2

Samenvatting door een scholier

1393 woorden

17 jaar geleden

★ 6,2

176 keer beoordeeld

Vak

Maatschappijleer

Wat is het verschil tussen een parlement en de regering?

Een regering bestaat uit 15 ministers en de koningin. Een parlement betekent hetzelfde als volksvertegenwoordiging, Eerste en Tweede Kamer en Staten-Generaal. Dus 150 leden van de Tweede Kamer en 75 leden van de Eerste Kamer. Het parlement staat tegenover de regering. De taken van een parlement zijn wetgeving (wetsvoorstellen moeten worden goedgekeurd door beide kamers) en het controleren van de regering. De regering moet zorgen dat de bestaande wetten worden uitgevoerd, in acute noodssituaties effectief wordt ingegrepen en (nieuwe) problemen worden aangepakt. Deze plannen worden vastgelegd in een miljardennota. Uitwerking verschijnt in de troonrede.

Wat zijn de kenmerken van een rechtsstaat? (4)

- 1) burgers hebben gelijke rechten
- 2) overheid moet zich aan de wetten houden.
- 3) Machtenscheiding
- 4) grondrechten (beperken macht van overheid tegenover burger in) staat in grondwet en internationale verdragen

Wat zijn de kenmerken van een democratie? (5)

- 1) algemeen kiesrecht (geheim)
- 2) regelmatig verkiezingen
- 3) vrijheid van meningsuiting
- 4) vrijheid van vereniging en vergadering
- 5) machtenscheiding

Wat is het verschil tussen een parlementaire democratie en een democratie?

Parlementaire democratie is een democratie, maar (indirect) via vertegenwoordigers. (want vertegenwoordiging = parlement). Je hebt ook directe democratie, dit is direct.

Wat is een dictatuur en wat is het voordeel ervan?

In een dictatuur heeft een persoon, een paar personen of een partij de macht. Het voordeel hiervan is dat

er geen meningsverschillen zijn. Het nadeel is wel dat het volk geen enkel invloed heeft op de regering en er is niemand die de regering controleert (behalve dan de regering zelf)

Wat is directe en indirecte democratie?

Directe democratie gaat rechtstreeks

Indirecte democratie gaat via vertegenwoordigers (parlementaire democratie)

Wat staat er centraal in een democratie?

Gelijkheid (gelijke rechten, meer linkse partijen) & vrijheid (burgergs zelf leven inrichten op hun manier. Overheid mag deze niet beperken. Meer rechtse partijen)

Wanneer is een democratie niet een rechtsstaat?

Als de democratie niet aan de eisen voldoet van een rechtsstaat is er geen sprake van een goede democratie.

Wat zijn de sociale voorwaarden voor democratie?(7)

- 1) sociaal- economische ontwikkeling
- 2) (sociaal- economische) gelijkheid
- 3) democratische politieke cultuur (tolerantie)
- 4) burgers verenigd in organisaties
- 5) militairen geen invloed op politiek
- 6) staat functioneert goed
- 7) geen conflicten tussen etnische groepen

Wat is het eerste artikel in de grondwet?

Alle burgers hebben gelijke rechten. Iedereen wordt gelijk behandeld. Discriminatie is verboden.

Wat is machtscheiding?

De verdeling tussen de machten die er zijn. Dus uitvoerende macht (regering en ambtenaren), wetgevende macht (parlement, vaak samen met regering) en rechterlijke macht (rechters).

Wat is het nadeel van een democratisch stelsel?

Veel meningsverschillen, er is altijd wel een partij die het niet eens is met de beslissing.

Wat zijn mensenrechten?

Rechten waarbij de mens wordt beschermd.

Welke mensenrechten zijn er en wat zijn de kenmerken?

Klassieke (individuele) mensenrechten (vrijheid godsdienst, etc). Stellen eisen aan optreden overheid.

Geldt voor overheid dus! (mag niet discrimineren of martelen).

Sociale mensenrechten (recht eten, onderwijs, etc). Kan geen rechtszaak aanspannen, maar dit zijn wel zorgen voor de overheid.

Wat is de werkwijze en kenmerken van Amnesty International? (4)

Tegen doodstraf, tegen martelen, eerlijk proces politieke gevangenen, vrijlating gewetensgevangenen (hebben nooit geweld gebruikt).

Wat zijn ideologieën en politieke stromingen?

Ideologieën zijn opvattingen over hoe de maatschappij functioneert en in de toekomst moet functioneren. Mensen met dezelfde ideologie vormen een politieke stromingen

Wat zijn de kenmerken van politieke partijen? (2)

- 1) Ideeën over alle belangrijke beleidsterreinen
- 2) Stelt kandidaten bij verkiezingen

Wat is het verschil en de overeenkomst tussen linkse partijen en rechtse partijen?

Linkse partijen komen op voor gelijkheid en de rechtse partijen komen op voor vrijheid. Ze komen allebei op voor individuele vrijheid in de privésfeer zoals abortus en euthanasie.

Wat zijn de kenmerken van socialisme?

Gelijke kansen voor iedereen op bijvoorbeeld onderwijs en werk. Ook voor een rechtvaardige inkomensverdeling. Mensen met hoge salaris: meer belasting.

Wat zijn de kenmerken van liberalisme?

Ieder individu moet eigen leven kunnen inrichten. Overheid moet niet vrijheid inperken, staat zorgt voor uitkeringen (niet teveel), en alle belangrijke zaken (verkeer, onderwijs, etc).

Wat zijn de kenmerken van christen-democraten?

Laten zich inspireren door de bijbel. Problemen gezamenlijk oplossen.

Wat zijn one-issue partijen?

Partijen die opkomen voor 1 onderwerp. Bijvoorbeeld ouderen, of tegen allochtonen (CD).

Wat is een constitutionele monarchie

De koning heeft vn-lijk een symbolische en ceremoniele functie. Ze mag geen politieke beslissingen nemen en de ministers zijn voor alles wat zij zegt, verantwoordelijk. Haar taken staan in de grondwet.

Wat is de functie van de koningin?

Ze mag regelmatig met ministers praten, maar ze is niet verantwoordelijk. Ze leest troonrede voor. Tijdens kabinetsformatie benoemt ze informateur en formateur. Ook benoemt ze de burgemeesters en wethouders.

Wat is het geheim van Noordeinde?

Als de koningin met ministers praat, mag dit niet worden geopenbaard.

Wat staat er in de troonrede?

Plannen voor het komende jaar.

Waar kan de bevolking rechtstreeks voor kiezen?

2de Kamer, provinciale staten, gemeenteraad, Europees Parlement en deelgemeenteraden voor wijken van grote gemeenten, zoals Amsterdam en Rotterdam.

Wat wordt indirect gekozen?

De Eerste Kamer. De leden van de Provinciale Staten kiezen eerste kamers. Koningin benoemt burgemeesters en wethouders.

Welk kiesrecht hebben alle Nederlanders boven de 18 jaar?

Actief kiesrecht (kunnen zelf kiezen) en passief kiesrecht (kunnen gekozen worden).

Wat is evenredige vertegenwoordiging?

Het aantal zetels is evenredig aan het aantal stemmen ($1/150 = 0,67\%$ van alle stemmen nodig voor 1 zetel).

Wat houdt de kabinetsformatie in?

Het vormen van een regering uit partijen die samen de meerheid hebben in de Tweede Kamer.

Wat is de rol van de koningin tijdens de kabinetsformatie?

Ze benoemt de informateur (zoekt uit welke partijen willen samenwerken) en de formateur (vormt de nieuwe regering en bekijkt wie minister wordt: vaak die formateur zelf).

Hoe komen partijen in de regering?

De partijen moeten het eens kunnen worden over de hoofdpunten van het beleid.

Waarom kwam het CDA niet in de regering in 1994?

- het CDA had vele zetels verloren bij de verkiezingen
- het verschil tussen links en rechts was niet zo groot meer
- D66 (winnaar verkiezingen) wilde paars kabinet, zonder CDA

Wat is het regeerakkoord?

Hierin staan de belangrijkste plannen voor vier jaar.

Wat is de coalitie?

Een regering die bestaat uit verschillende partijen.

Wat is het verschil tussen regering, kabinet en ministerraad?

Regering: 15 ministers + koningin; ministerraad: 15 ministers; kabinet: 15 ministers + onderministers

Wat is het verschil tussen regeringspartijen en oppositiepartijen (niet-regeringspartijen)?

Regeringspartijen stellen wel vragen aan 'hun' regering, maar de oppositie probeert regering hinderlijk te volgen en fouten te ontdekken.

Wat is een fractie?

De leden van 1 partij in Tweede Kamer, gemeenteraad, etc. Geleidt door een fractievoorzitter.

Welke rechten heeft het parlement?

Begrotingsrecht (jaarlijkse begroting, in miljoenennota, moet door ministerie afzonderlijk worden goedgekeurd; amendement (veranderingen in wetsvoorstellen) en recht van initiatief (wetsvoorstellen)

Wat is de weg van wetsontwerp tot wet? (4)

Regering maakt wetsvoorstel (vaak ambtenaren) soms wijzigingen, etc. --> 2de Kamer, stellen vragen, en wijzigingen, dan stemmen alle leden over de amendementen en dan over gehele wetsontwerp. --> 1ste kamer, alleen ja of nee, zegt vaak ja --> ministers + koningin handtekening.

Hoe kan het parlement de regering controleren?

- stellen van mondelingen en schriftelijke vragen.
- interpellatie (spoeddebat, waarbij ministers uitleg moet geven).
- enquête als er veel is misgegaan (bouwfraude)

Wat is een kabinetscrisis en wat gebeurt er dan?

Als kamerleden vinden dat een minister, staatssecretaris of heel kabinet grote fouten heeft gemaakt --> motie van wantrouwen (alleen als meerheid parlement van regeringsfracties voor stemmen) --> aangenomen? Dan minister of heel kabinet aftreden. --> kabinetscrisis met vervroegde verkiezingen.

Wat is het politiek systeemmodel?

Bedoelt om duidelijk te maken hoe de besluitvorming verloopt. De werkelijkheid wordt schematisch weergegeven.

Wat is bureaucratie?

Ambtenaren hebben de deskundigheid en tijd om met details bezig te houden. Hierdoor hebben ze veel invloed op wetsontwerpen.

Waarom werkt deze niet altijd even goed?

Het betekent omslachtig, langzaam, teveel formulieren en regels. Sommige ambtenaren raken hierin zo verstrikt dat zij onvoldoende rekening houden met wat er op hun terrein in de maatschappij gebeurt. Dit is slecht voor kwaliteit en snelheid besluitvorming.

Wat zijn pressiegroepen?

Ze richten zich op een deel van het overheidsbeleid. Politieke partijen richten algemeen. Ze doen niet mee aan verkiezingen.

Wat zijn belangengroepen?

Groepen mensen met dezelfde belangen, in dezelfde maatschappelijke positie. Bestaan vaak langere tijd, goed georganiseerd.

Wat zijn actiegroepen?

Groepen mensen die zich achter hetzelfde ideaal plaatsen. (vaak) minder goed georganiseerd, vaak tijdelijk, vaak ludieke acties (publiciteit)

Wat betekent lobbyen?

Sommige groepen praten regelmatig met ministers, kamerleden en ambtenaren over wensen,

Welke rol speelt de massamedia in de politieke besluitvorming?

Politiek kritisch volgen en fouten aan het licht brengen. (waakhond democratie)

Kan aandacht besteden aan zaken, zodat politici wel moeten werken aan onderwerp.

Wat wordt er bedoeld met de ijzeren ring?

Kamerleden vinden dat zij hierin zitten opgesloten. Bestaande uit: regering met regeerakkoord, ambtenaren, belangengroepen en adviesorganen, terwijl media toekijkt.

Wat zijn compromissen?

Beslissingen waarbij iedereen een beetje gelijk krijgt. Geen enkele partij of belangengroep krijgt helemaal haar zin.